

Konsekvensbeskrivning av Kretsloppsplanen

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING	3
	Målområden	3
	Perspektiv	3
2.	FRÅGAN OM MILJÖBEDÖMNING AV KRETSLOPPSPLANEN	4
	Underlag för ställningstagandet	4
3.	MÅLOMRÅDE: FÖREBYGGA RESURSSLÖSERI	6
	Syfte.....	6
	Mätbara mål.....	6
	Perspektiv på målområdet Förebygga resursslöseri	7
4.	MÅLOMRÅDE: MINSKA GIFTER I KRETSLOPPET.....	9
	Syfte.....	9
	Mätbara mål.....	9
	Perspektiv på målområdet Minska gifter i kretsloppet.....	9
5.	MÅLOMRÅDE: ÅTERANVÄNDA	11
	Syfte.....	11
	Mätbara mål.....	11
	Perspektiv på målområdet Återanvända	12
6.	MÅLOMRÅDE: ÅTERVINNA	13
	Syfte.....	13
	Mätbara mål.....	13
	Perspektiv på målområdet Återvinna.....	14
7.	MÅLOMRÅDE: HÅLLA RENT OCH SNYGGT	16
	Syfte.....	16
	Mätbara mål.....	16
	Perspektiv på målområdet Hålla rent och snyggt	17

1. Inledning

Denna bilaga innehåller en bred konsekvensbeskrivning av Kretsloppsplanen där konsekvenser för miljö och hållbarhet är viktiga perspektiv. Bilagan ger en sammanfattande överblick av möjliga konsekvenser, både av att målen i planen nås och av själva arbetet med att uppnå målen.

Målområden

Konsekvenser beskrivs för Kretsloppsplanens fem målområden:

- Förebygga resursslöseri
- Minska gifter i kretsloppet
- Återanvända
- Återvinna
- Hålla rent och snyggt

Perspektiv

I bilagan beskrivs en sammanfattande konsekvensbedömning utifrån olika perspektiv:

Konsekvenser för miljömässig hållbarhet

Handlar om att hushålla med naturresurser för människor och andra organismer, och att säkerställa naturliga systems möjligheter att förse samhällen och människor med naturresurser och ekosystemtjänster på lång sikt. I detta sammanhang är det också mycket viktigt att få bort farliga ämnen ur varor och avfall.

Konsekvenser för social hållbarhet

Handlar om att sträva mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter och förutsättningar uppfylls, och resurser fördelas på ett rättvist sätt mellan människor.

Ekonomiska konsekvenser

Handlar om hur ekonomin kan påverkas på en övergripande nivå. Bedömning av ekonomiska konsekvenser till följd av enskilda åtgärder behöver göras av respektive verksamhet/aktör.

Konsekvenser för invånarna

Handlar om hur kommuninvånarna kan påverkas av kretsloppsplanen på både kort och lång sikt.

Konsekvenser för barn och unga

Hur vi hanterar resurser och avfall har stor påverkan på vår omgivning, både idag och i framtiden. Det är därför viktigt att belysa konsekvenserna av kretsloppsplanen utifrån barns och ungas perspektiv. Barnkonventionen lyfter fram barnens rätt att få sina behov belysta och möjlighet att påverka i frågor som berör dem. Initiativ som berör barn bör göra en barnkonsekvensanalys innan åtgärden genomförs. Läs mer om barnkonsekvensanalys på www.barnkonsekvensanalys.se.

Konsekvenser för näringslivet

Näringslivet, det vill säga företag, verksamheter och organisationer i kommunerna påverkas av kretsloppsplanen på flera sätt. Dels genom att de är viktiga aktörer i det gemensamma arbete som behövs för att uppfylla kretsloppsplanens mål, dels för att planen i vissa delar omfattar även det avfall som uppkommer hos dem.

2. Frågan om miljöbedömning av Kretsloppsplanen

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en myndighet eller en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen gör bedömningen att genomförandet av Kretsloppsplanen *inte* kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, mot bakgrund av undersökningen enligt 5 § miljöbedömningsförordningen. Ställningstagandet har gjorts efter dialog med länsstyrelserna i Gävleborg och Uppsala.

Kretsloppsplanen innehåller inga beslut som innebär etablering eller ombyggnation av anläggningar som kan ge negativa miljökonsekvenser. Planen kommer att medföra i huvudsak positiva konsekvenser för hållbarhet vad gäller till exempel resurshushållning och nedskräpning. Den kommer bidra till att genomföra hållbarhetsmål i andra kommunala och regionala planer, strategier och program. Konsekvenser för miljö och hållbarhet beskrivs i denna bilaga.

Underlag för ställningstagandet

Enligt 6 kap 5-6 §§ miljöbalken och 5 § miljöbedömningsförordningen ska kommunen undersöka om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I miljöbedömningsförordningen anges vilka omständigheter kommunen ska ta hänsyn till vid bedömningen av om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Dessa redovisas nedan.

Bedömning enligt 5§ i miljöbedömningsförordningen

Identifieringen av omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan ska utgå ifrån nio punkter. Nedan redovisas bedömningen i kommentarer med kursiv text i anslutning till varje punkt.

1. Bedömning ska göras av om planen
 - a. anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser.
Kommentar: *Planen innebär inga beslut om verksamheter eller åtgärder som ska lokaliseras.*
 - b. har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,
Kommentar: *Planen kommer att bidra till att genomföra hållbarhetsmål i andra kommunala och regionala planer, strategier och program. Det handlar då om positiva miljöeffekter kopplat till bland annat resurshushållning.*
 - c. har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller
Kommentar: *Planen kommer att bidra positivt till detta.*
 - d. har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen,
Kommentar: *Planen kommer sannolikt att bidra positivt till detta.*

2. Finns det miljöproblem som är relevanta för planen?
Kommentar: Planen kommer inte att medföra några negativa miljöeffekter. Planen kommer att bidra till positiva effekter när det gäller till exempel resurshushållning och nedskräpning.
3. Beskriv de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper.
Kommentar: Planen kommer inte att medföra miljöpåverkan på ett geografiskt område. Det kan i framtiden uppstå behov av att etablera anläggningar för att till exempel öka återanvändning eller återvinning, men dessa kommer så att bli föremål för tillståndsansökan och miljöbedömning i varje enskilt fall. Planen i sig innebär inga beslut om framtida anläggningar.
4. Beskriv i vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna.
Kommentar: Planen kommer inte att medföra miljöeffekter som behöver avhjälpas.
5. Beskriv miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper.
Kommentar: Planen medför inga gränsöverskridande miljöeffekter.
6. Beskriv miljöeffekternas omfattning.
Kommentar: Planen medför inga negativa miljöeffekter. Planen kommer att bidra till positiva effekter när det gäller till exempel resurshushållning och nedskräpning.
7. Beskriv riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,
Kommentar: Planen innebär inga risker enligt punkt 7.
8. Beskriv det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och
Kommentar: Planen medför inga konsekvenser enligt punkt 8.
9. Beskriv påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.
Kommentar: Planen medför inga konsekvenser enligt punkt 9.

Sammanfattande bedömning: Kretsloppsplanen innehåller inga beslut som innebär etablering eller ombyggnation av anläggningar som kan ge negativa miljökonsekvenser. Planen kommer att medföra i huvudsak positiva konsekvenser för hållbarhet vad gäller till exempel resurshushållning och nedskräpning.

3. Målområde: Förebygga resursslöseri

Syfte

Målet handlar om att minska miljöbelastningen från konsumtion av varor och material. Det sker genom att gå från ett slit-och-släng-samhälle, till ett samhälle där hushåll och verksamheter konsumerar medvetet, använder produkter länge, hyr eller lånar utrustning, hushållar med resurser och inte slänger saker eller mat i onödan. En hållbar produktion, konsumtion och materialanvändning minskar både miljöpåverkan och kostnader. För att uppnå detta behöver samhället arbeta aktivt med att öka livslängden på produkter, avfallssnåla inköp, planering, rutiner och beteenden.

Mätbara mål

Förebygga matsvinn

Möjliga konsekvenser:

- miljöbelastningen från produktion, transport och hantering av mat minskar
- kostnaderna för inköp av mat minskar
- en ökad medvetenhet kring konsumtionens påverkan på miljön kan leda till att efterfrågan på närproducerad mat ökar
- medvetenheten hos exempelvis personal och elever ökar, vilket ger ringar på vattnet även utanför de verksamheter som pekas ut i planen

Förebyggande och redistribution av funktionellt livsmedelssvinn

Möjliga konsekvenser:

- livsmedel äts upp istället för att kastas och har på så sätt inte orsakat onödig miljöbelastning vid produktion, transport och hantering
- minskade kostnader när det funktionella livsmedelssvinnet förebyggs
- ekonomisk nytta för dem som tar emot funktionellt livsmedelssvinn
- ökad medvetenhet om miljöpåverkan från livsmedelssvinn
- rutiner behöver finnas för att säkerställa kvaliteten hos de livsmedel som får ett andra liv

Förebygga engångsartiklar av plast

Möjliga konsekvenser:

- minskad användning av fossila råvaror
- minskning av nedskräpning
- minskade kostnader för inköp

Förebygga bygg- och rivningsavfall

Möjliga konsekvenser:

- mängden spill minskas
- resursförbrukningen för byggprojektet minskar
- minskade kostnader
- genom att de kommunala bostads- och fastighetsbolagen ställer krav kan utvecklingen drivas på

Förebygga elavfall

Möjliga konsekvenser:

- mindre resursslöseri
- minskade mängder farligt avfall
- besparingar för verksamheterna
- kraven höjs på tillverkarna att deras produkter klarar lång tids användning och att de kan repareras eller uppgraderas i större omfattning
- ökad efterfrågan på reparationer kan innebära att fler reparatörstjänster efterfrågas
- rutiner behöver finnas för att säkerställa kvalitet och säkerhet hos produkter som får ett andra liv

Förebygga hushållsavfall

Möjliga konsekvenser:

- minskat behov av avfallstransporter
- minskat behov av anläggningar för att omhänderta avfall
- om efterfrågan ökar på produkter med lång livslängd och låg miljöpåverkan skapas affärsmöjligheter för sådana produkter
- lösningar för att hyra och låna saker kommer skapa möjligheter för nya verksamheter och kan innebära en större social gemenskap.

Perspektiv på målområdet Förebygga resursslöseri

Konsekvenserna är övervägande positiva, sett ur alla perspektiv.

Miljömässig hållbarhet

- Den miljömässiga hållbarheten gynnas, genom minskad materialanvändning, minskade transporter och minskad klimatpåverkan.

Social hållbarhet

- I vissa fall gynnsamt för den social hållbarheten, till exempel när det gäller redistribution av funktionellt livsmedelssvinn.

Ekonomi

- De ekonomiska konsekvenserna av att förebygga resursslöseri bör till övervägande del vara positiva. För vissa aktörer och områden kan det däremot innebära ekonomiska nackdelar, om man inte ställer om verksamhet.

Invånare

- Kommuninvånarna behöver förändra beteenden (till exempel inte kasta mat i onödan), köpa saker som håller länge och inte köpa nytt så ofta. Det kan ge utrymme för konsumtion av upplevelser, eller för tid att göra saker.

Barn och unga

- Barn har olika förutsättningar att förebygga avfall. Vissa barn kan uppleva det som att de måste avstå saker som de är vana att konsumera, medan andra kan uppfatta det som att de får uppleva andra kvaliteter. Att arbeta med återbruk exempelvis i undervisningen stimulerar barnens kreativitet och intresse för kretsloppsfrågor.
- Genom att åtgärder för att förebygga avfall, till exempel att minska matsvinnet i skolorna, finns som en naturlig del i barnens vardag, så etableras ett förhållningssätt som ger ringar på vattnet.

Näringsliv

- Att förebygga resursslöseri kan innebära olika konsekvenser för olika aktörer i näringslivet. Utvecklingen mot cirkulär ekonomi kan innebära möjligheter för dem som hittar lösningar, och kan innebära svårigheter för dem som inte ställer om till hållbar produktion.
- Det kan öppna för nya initiativ och ett ökat samarbete mellan olika aktörer.

4. Målområde: Minska gifter i kretsloppet

Syfte

Målet handlar om att minska spridningen av farliga ämnen. Det behöver vi göra dels genom att minska produktionen och konsumtionen av varor som innehåller farliga ämnen, dels genom en säker hantering av farligt avfall.

Mätbara mål

Inget farligt avfall i restavfall

Möjliga konsekvenser:

- minskad spridning av farliga ämnen
- minskade risker för dem som hanterar restavfallet
- ökad resurshushållning när till exempel beståndsdelar i elavfall kan återvinnas

Farligt avfall från verksamheter (information)

Möjliga konsekvenser:

- aktiv tillsyn och kunskapsspridning bör ge ökad kompetens kring farligt avfall bland verksamheter. Det ökar sannolikheten för en korrekt hantering av farligt avfall och uppnår den spårbarhet som eftersträvas.

Upphandla produkter utan farliga ämnen

Möjliga konsekvenser:

- om innehållet av farliga ämnen i produkter minskar nås miljövinster i form av minskad kemikalieanvändning, minskad risk för spridning och större möjligheter att återanvända och återvinna produkter och materialet.

Perspektiv på målområdet Minska gifter i kretsloppet

Miljömässig hållbarhet

- Minskad risk för negativa effekter i miljön på land och i vatten.
- Mindre mängd farliga ämnen som hamnar i avloppsslammet ökar möjligheterna till en kretsloppsanpassad användning av det.

Social hållbarhet

- Minskad risk för negativ påverkan på människors hälsa.

Ekonomi

- Efterfrågan på produkter utan giftiga ämnen ökar.
- Minskade direkta och indirekta kostnader på samhällsnivå orsakade av farliga ämnen.
- Om möjligheten för invånarna att lämna ifrån sig farligt avfall ska utökas så medför det ökade kostnader för insamlingen.

Invånare

- En ökad medvetenhet om farliga ämnen kan påverka vilka val hushållen gör som konsumenter.
- Krav på korrekt hantering av farligt avfall behöver mötas av att det finns goda förutsättningar för det, till exempel att det går att lämna ifrån sig farligt avfall på ett enkelt sätt.

Barn och unga

- En giftfri vardag och en minskad risk att exponeras för farliga ämnen på längre sikt är angeläget för barn då de är extra känsliga.

Näringsliv

- Företag behöver rapportera farligt avfall enligt det nya regelverket (lagkrav).
- Företag som tillverkar produkter utan farliga ämnen kommer att gynnas.
- En ökad medvetenhet om farliga ämnen och farligt avfall kan påverka företagens val vid inköp.

5. Målområde: Återanvända

Syfte

Målet handlar om att använda befintliga resurser i största möjliga utsträckning. Visionen är att samhällsnormen i första hand ska vara att använda begagnade produkter. Vi reparerar och återanvänder våra produkter och köper bara nytt när vi måste. "Second hand" blir det nya "first hand". Målet handlar om att förändra dagens linjära konsumtionsbeteenden till omställningar som leder mot en kraftigt ökad återanvändning, reparation, renovering, uppgradering av begagnade produkter och en cirkulär ekonomi. Målet kan också bidra till sysselsättning och social hållbarhet. För att uppnå ekonomisk bärighet inom återbruk behövs volym, vilket i sin tur förutsätter samverkan mellan olika aktörer.

Mätbara mål

Ökad återanvändning och reparation av grovavfall (tre delmål)

Möjliga konsekvenser:

- Det kan bildas regionala cirkulära ekonomier kring återanvändning.
- Produkternas livslängd maximeras vilket minskar miljöpåverkan från nyproduktion för att tillgodose människors behov. Det maximerar även nyttogörandet av redan gjorda utsläpp från när produkten tillverkades.
- Ändrad norm och fler ställer sig positiva till att köpa begagnat.
- Ökade krav i konsumentledet på kvalitet, reparerbarhet och livslängd för produkter.

Ökad återanvändning och reparation av bygg- och rivningsavfall

Möjliga konsekvenser:

- Om en regional marknad etableras för att återanvända överskott från byggen och omhändertaget material från rivningar kan det innebära mindre behov av nyproducerade produkter vid bygg- och renoveringsprojekt.
- I förlängningen kan det medföra att byggaktörerna krävställer mer kopplat till kvalitet, reparerbarhet och standardisering för byggprodukter.

Reparation av textil/arbetskläder

Möjliga konsekvenser:

- Om reparation av arbetskläder ökar, kommer fler arbeta med reparationer. Det bör innebära minskade inköp vilket spar både pengar och minskar miljöpåverkan.
- Förändringar i affärsmodeller för arbetskläder kan skapa möjligheter att återanvända kläderna och maximera deras livslängd. Här kan en utbredd hyrmarknad uppstå som kan parera variationer av säsongsbehov utan överinköp av kläder.

Perspektiv på målområdet Återanvända

Miljömässig hållbarhet

- Den miljömässiga hållbarheten gynnas, genom minskad materialanvändning, minskade transporter och minskad klimatpåverkan.
- Maximerar nyttan av de resurser som förbrukats vid framställningen av produkter och minskar mängden avfall som uppstår.

Social hållbarhet

- Det kan bildas regionala cirkulära ekonomier kring återanvändning. Det medför behov av kompetensutveckling inom hantverk som restaurerar och lagar gamla föremål. Den här sortens företag har ofta möjlighet att skapa sysselsättning för personer som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Ekonomi

- En ökad efterfrågan på lagning av arbetskläder kan öppna för nya, cirkulära affärsmodeller hos producenterna.
- Ökad återanvändning ger en förskjutning i ekonomin från produktion och konsumtion av varor till konsumtion av tjänster. Produkterna förflyttas från linjära globala flöden till cirkulära lokala flöden.

Invånare

- För att skapa förutsättningar för återanvändning behöver frågan finnas med i den kommunala planeringsprocessen. För att styra mot ökad återanvändning behöver det göras till ett enklare val för konsumenten att skaffa en begagnad vara än en ny.
- Vid användning av begagnade produkter finns vissa risker som behöver beaktas. Det är till exempel dolda fel som kan leda till skada eller risk för spridning av skadedjur.
- Om second-hand företag etableras i attraktiva affärslägen så ökar kunders möjlighet att tillgodose sina behov utan onödigt transportarbete.

Barn och unga

- Vid utvecklingen av återanvändning bör barns perspektiv få plats så att deras egen upplevelse av att återanvända saker kan formas till en positiv handling för alla.

Näringsliv

- Ju större återanvändningsmarknaden blir, desto fler möjligheter bör uppstå för småföretagande inom second-hand.

6. Målområde: Återvinna

Syfte

Målet handlar om att förbättra sorteringen och att öka materialåtervinningen så mycket som möjligt. Då kan mer material återvinnas på bästa sätt och bli en del av cirkulära flöden. Därmed minskar behovet av jungfruliga råvaror.

Mätbara mål

Minska mängden restavfall

Möjliga konsekvenser:

- Förbränning av restavfall är dyrt och kostnaderna för det kommer öka än mer i framtiden. Dessutom ger förbränningen upphov till utsläpp av växthusgaser och andra skadliga ämnen. Om mängden restavfall minskar så kommer det att motverka ökade kostnader för avfallshanteringen och minska utsläpp av växthusgaser.

Ökad sortering och återvinning av matavfall

Möjliga konsekvenser:

- Ökad lokal produktion av biogas och biogödsel, vilket bidrar till minskade regionala utsläpp och ökar självförsörjningsgraden av strategiska resurser.
- Minskade kostnader för förbränning av hushållsavfall.

Ökad sortering och återvinning av förpackningar och tidningar

Möjliga konsekvenser:

- Minskade kostnader för förbränning av restavfall.
- Abonnemangskostnaderna för de som sorterar bra kan minska i och med att de slänger en mindre mängd restavfall.
- Större mängd material återvinns som kan ersätta jungfrulig råvara. Det minskar också energiåtgången för framställning av råvaran.
- Fastighetsnära insamling av förpackningar bör förenkla källsorteringen för enskilda och ge nöjdare kunder.
- Målet förutsätter att invånarna ges goda möjligheter att lämna källsorterade fraktioner. Bland annat behöver det finnas med vid planeringen av nya bostadsområden.

Efterfråga återvunnen plast

Möjliga konsekvenser:

- Minskad användning av fossil råvara.
- Minskad energiåtgång då återvunnen plast kräver mindre energi att framställa än ny plast.

Öka återvinningen av grovavfall på återvinningscentraler

Möjliga konsekvenser:

- Ökad återvinning av olika material som kan ersätta jungfrulig råvara.
- Energiåtgången för materialframställning minskar när material återvinns istället för att framställas ur jungfruliga råvaror.
- Minskat behov av deponering och förbränning och därmed också minskade kostnader.
- En ökad insats kan krävas på återvinningscentralerna vad gäller information till kund, kompetens hos personal samt utrymme.

Ta fram slamstrategi

Möjliga konsekvenser:

- Om fosfor kan återvinnas ur avloppsslam, så minskar behovet av importerad gruvbruten fosfor till jordbruk.
- Fosforåtervinning kan vara kostsamt beroende på vilken lösning som finns tillgänglig. Det kan också krävas långa transporter. Fosforåtervinning kan inte utföras kostnadseffektivt av enskilda aktörer som hanterar slam utan förutsätter samordnade satsningar.

Ökad sortering och återvinning av textil

Möjliga konsekvenser:

- Ytterligare ett material som behöver källsorteras, vilket innebär ökade krav på konsumenterna, ökat behov av utrymme för källsortering och system för insamling och hantering.
- Återvunna textilier ersätter behov av nyttillverkad textil som är mycket resurskrävande. Det ger stora miljövinster.
- Hanteringen kan skapa behov av regional arbetskraft.
- Tillgången till återvunnet material bör öka förekomsten av nya produkter som tillverkats av återvunnet material.
- Textilier hamnar ofta i restavfallet idag. Fastighetsnära sorteringsmöjligheter för textil bör minska förekomsten av textil i restavfallet.
- De konkreta åtgärderna för att uppnå målet kommer att behöva anpassas och utformas utifrån det planerade producentansvaret för textil.

Perspektiv på målområdet Återvinna

Miljömässig hållbarhet

- Den miljömässiga hållbarheten gynnas, genom minskat uttag av jungfruliga råvaror, minskad materialanvändning och minskad klimatpåverkan. Vilken effekt det har på transporter totalt sett är svårt att bedöma.

Social hållbarhet

- För att uppmuntra invånarna att källsortera är det viktigt att de platser där fraktionerna ska lämnas upplevs som inbjudande och trygga.

Ekonomi

- Om mängden restavfall minskar, så minskar kostnader för kommuner, fastighetsägare och invånare.
- Att skapa goda möjligheter för boende att lämna källsorterade fraktioner innebär ofta kostnader för fastighetsägare och byggherrar. Tydliga riktlinjer från kommuner, förbundet och insamlingsorganisationer kan underlätta för dem.

Invånare

- Ändrad norm till att sortera och lämna till återvinning
- Konsekvenserna för hushållen är ett merarbete för sortering och avlämning av material. Det är därför viktigt att underlätta så långt det är möjligt.

Barn och unga

- Återvinning handlar om att skapa förutsättningar för en hållbar framtid. Resurser som överutnyttjas idag kommer innebära mindre mängd tillgängliga resurser för våra barn och barnbarn. Utifrån barnens perspektiv innebär det här att dagens samhälle behöver bli betydligt bättre på att återvinna resurser som används.
- Återvinning påverkar även barnens vardag och närmiljö när det kommer till både fysisk utformning och beteende.

Näringsliv

- Verksamhetsutövare och fastighetsägare behöver ordna sorteringsmöjligheter.

7. Målområde: Hålla rent och snyggt

Syfte

Nedskräpningen ska minska, både på land och i marina miljöer. För att lyckas arbetar vi tillsammans med långsiktiga, förebyggande och strategiska åtgärder, med fokus på att skapa förutsättningar för målbeteendet som att "använda flera gånger", "slänga rätt", samt "att plocka andras skräp". Allt med sikte på att öka upplevelsen av rena, trygga och värdeskapande utemiljöer.

Mätbara mål

Nedskräpning / Ökad trygghet

Möjliga konsekvenser:

- Sociala vinster i form av trygghet, stolthet, identitet och värde skapas av en utemiljö som är fri från nedskräpning.
- Kostnader för att motverka av nedskräpning kan vägas upp av att området ökar i attraktivitet, besöksupplevelse och viljan att etablera sig i det. Graden av nedskräpning har ett direkt samband med mängden skadegörelse.
- Skapas det normer om att närmiljön behöver värnas kan det ge effekt på all sortering av avfall, inte bara nedskräpning.

Nedskräpning / Fler deltagare i skräpplockardagar

Möjliga konsekvenser:

- Engagemang i skräpplockningsaktiviteter föder gemenskap och skickar tydliga sociala signaler att skräp inte accepteras.
- Förebilder och personer i ledande ställning som plockar skräp sätter normer som andra kommer ta efter.

Nedskräpning / Väl fungerande hantering av nedskräpningsärenden

Möjliga konsekvenser:

- Enkel felrapportering som leder till åtgärder bör leda till ökat engagemang i närmiljön hos de boende.
- Identifieras skälen till nedskräpning kan åtgärder vidtas som förebygger uppkomsten av nedskräpning. Då förebyggs kostnader för omhändertagande av framtida nedskräpning och avfallet som tidigare lämnats på fel ställen får möjlighet att återvinnas korrekt.

Nedskräpning / Återkommande skräpmätningar

Möjliga konsekvenser:

- All slags skräp som förhindras innebär en ökad återvinning eftersom skräp inte nått avfallshanteringen. Det minskar mängden plast som hamnar i naturen. Mindre skräp innebär mindre risk att djur påverkas negativt genom att fastna i det, äter det eller att skräpet ger upphov till effekter som rubbar ekosystemen.
- Upplevelsen av trygghet och trivsel ökar.
- Strategisk uppföljning av mätresultaten ger möjlighet att sätta in åtgärder där de gör som mest nytta. Det kan också bygga samverkan mellan exempelvis kommun, fastighetsägare och näringsidkare.

Nedskräpning / Fler hållbara event

Möjliga konsekvenser:

- Kravställning på arrangörer bör minska användningen av engångsartiklar, särskilt av plast, vilket kommer minska mängden skräp som uppstår.
- Kostnader för kommunen att städa närområdet efter ett event bör minska.
- Upplevelsen av arrangemanget blir bättre om det genomförs med ett tydligt arbete som förhindrar och tar hand om skräp under hela arrangemanget. Det stärker arrangemangets varumärke – både för platsen och arrangören.
- Tydlig källsortering med genomtänkta lösningar kommer öka mängden avfall som kan materialåtervinnas från arrangemanget vilket leder till minskade sophanteringskostnader och miljövinster.

Perspektiv på målområdet Hålla rent och snyggt

Miljömässig hållbarhet

- Mindre plast och annat skräp i naturmiljön, vattendrag och hav
- Minskade risker för att djur skadas av skräp
- Mindre läckage av oönskade ämnen i miljön

Social hållbarhet

- Ökad trygghet kan förväntas i och med att studier visar att nedskräpning och sopdumpning i stads- och naturmiljö skapar otrygghet och minskad trivsel.
- Ökad känsla av ägandeskap för sitt område

Ekonomi

- Troligen initialt ökade kostnader för förebyggande insatser mot nedskräpning samt snabbt omhändertagande av det skräp som uppkommit. I ett vidare perspektiv kan tidiga insatser spara kostnader.
- Minskade kostnader för skadegörelse, klotter mm

Invånare

- Upplevelse av en ren närmiljö
- En ren och snygg miljö i anslutning till miljörum kan uppmuntra till ökad sortering och en positiv attityd till avfallshanteringen.

Barn och unga

- Åtgärder mot nedskräpning engagerar ofta barn. Om barn engageras i åtgärder mot skräp kan det påverka deras framtida beteende kring nedskräpning.
- Den ökade trygghet som uppnås som en följd av minskad nedskräpning är mycket värdefull för barn och unga.
- Om barn engageras i exempelvis skräpplockning så är det viktigt att det sker på barnens villkor

Näringsliv

- En ren och snygg stadsmiljö är positivt för besöksnäring och handel.